SMZ

BARAZA LA MITIHANI LA ZANZIBAR

MTIHANI WA KUINGILIA KIDATO CHA KWANZA

133 KISWAHILI

MUDA: SAA 2:00 SOLUTIONS JUMATATU 01 NOVEMBA 2021 mchana

MAELEKEZO KWA WATAHINIWA

1. Mtihani huu una sehemu NNE (4) A, B, C na D.
2. Jibu maswali YOTE kutoka sehemu A, maswali MANNE (4) kutoka sehemu B, maswali MAWILI (2) kutoka sehemu C na swali MOJA (1) kutoka sehemu D
3. Andika nambari yako ya mtihani katika kila ukurasa.
4. Majibu yote yaandikwe katika nafasi zilizowekwa.
5. Majibu yote yaandikwe kwa kalamu ya buluu au nyeusi.
6. Simu za mkononi na vitu visivyoruhusiwa havitakiwi katika chumba cha mtihani.

maktaba.tetea.org

KWA MATUMIZI YA USAHIHISHAJI TU

NAMBARI YA SWALI	ALAMA	SAINI
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		
11		
12		
JUMLA		

Find this and other free resources at: https://maktaba.tetea.org

Prepared by Maria Marco for TETEA

SEHEMU A: (Alama 15)
UFAHAMU

Soma habari hii kwa makini kisha jibu maswali yanayofuata.

Latifa alikuwa ni mwana wa pekee. Wazazi wake walikuwa wakwasi. Hivyo Latifa alilelewa kama tunu na tamasha. Alidekezwa ajabu. Hakuna chochote alichokosa katika maisha yake.

Latifa alikuwa na dosari moja ya utovu wa nidhamu. Wazazi wake walizoea kumuita "Mami" kila walipokuwa wakimkosoa. Wazazi wake walijitahidi kumfunza umuhimu wa nidhamu, lakini wapi!

Katika jumba lao la kifahari, Latifa alikuwa na chumba chake, kilichokuwa na kila kitu, runinga, kompyuta na simu ya mezani. Wazazi wake hawakujali kujuwa kanda za video alizokuwa anatazama. Ingawa kulikuwa na runinga nyengine ukumbini, Latifa hakutazama asilani. Sababu aliyoitoa ni kwamba vipindi vyake vilikuwa "vina boa". Kutokana na aina ya malezi aliyolelewa Latifa, majirani, jamaa na marafiki waliwalaumu wazazi wake kwa kusema mtoto umleavyo ndivyo akuavyo. Wazazi nao hawakujali, hivyo walidai kwamba, waliowalaumu walikuwa washamba wasiojua kuwalea watoto wao kisasa.

Alipofika umri wa miaka kumi (10), Latifa aliandaliwa karamu kubwa ya ukumbusho wa siku ya kuzaliwa kwake. Walioalikwa ni wakwasi wa wakwasi wenye nafasi. Palikuwa na keki yenye daraja kumi, kwenye daraja la kumi palikuwa na mishumaha kumi yenye rangi tofauti ili kudhihirisha umri wa Latifa.

Kabla ya sherehe kuanza, Latifa alisema kwamba, angependa rafiki yake wa kiume akae karibu naye kama bibi na bwana harusi wafanyavyo. Kwa mara ya kwanza wazazi wa Latifa walikataa kutimiza ombi la mtoto wao kipenzi. Naye Latifa kwa hasira, alichukuwa zile keki na kuwatupia wageni usoni, akianzia na wazazi wake. Wazazi wake walishikwa na bumbuazi na tahayuri, nyuso zao hawakujua pakuziweka. Wageni hawakuamini macho yao. Wasichana wenzake walimfuata Latifa chumbani alikojifungia.

Watoto wa mtaani na majirani waliokuwa wamefungiwa nje ya mlango mkuu, walijialika katika karamu. Walipata bahati wasiyoilalia wala kuiamkia. Walifurahia uhondo ambao hawajawahi kuuonja maishani mwao. Waliimba nyimbo za sifa na kumtakia Latifa maisha marefu.

1. Maswali
   a) Eleza funzo kuu la hadithi hii.

Funzo kuu la hadithi hii ni kwamba malezi mabaya humharibu mtoto, na mzazi anayemdekeza mtoto kupita kiasi humkuza bila nidhamu hali inayoweza kuleta aibu na madhara kwa familia na jamii.

b) Latifa alikuwa na kasoro gani?

Latifa alikuwa na kasoro ya utovu wa nidhamu kwani hakuheshimu wazazi wala wageni na alifanya vitendo vya hasira bila kujali matokeo.

c) Kwa nini majirani waliwalaumu wazazi wa Latifa?

Majirani waliwalaumu wazazi wa Latifa kwa sababu waliona tabia mbaya za Latifa zilitokana na malezi mabaya na ulegevu wa wazazi wake katika kumfundisha nidhamu.

d) Bainisha sababu iliyowafanya wazazi wa Latifa kushikwa na bumbuazi.

Wazazi wa Latifa walishikwa na bumbuazi kwa sababu Latifa aliwatupia wageni keki usoni, jambo ambalo halikutarajiwa na lilikuwa la aibu kubwa mbele ya watu wengi.

e) Lete maana ya maneno yafuatayo.
i. Wakwasi

Wakwasi ni watu matajiri wenye mali nyingi.

ii. Runinga

Runinga ni kifaa cha kuoneshea picha na sauti kwa ajili ya habari na burudani.

iii. Karamu

Karamu ni sherehe au mkusanyiko wa watu kwa ajili ya kula na kusherehekea tukio fulani.

iv. Tahayuri

Tahayuri ni hali ya kushangaa sana au kutoamini kilichotokea.

2. Fupisha aya ya tatu (3) ya habari uliyoisoma hapo juu kwa maneno yasiyozidi ishirini na tano (25).

Latifa alikuwa na chumba chake chenye vifaa vyote na alilelewa bila uangalizi wa wazazi hali iliyosababisha tabia mbaya.

SEHEMU B: (Alama 40)
SARUFI NA MATUMIZI YA LUGHA

3. a) Andika mfano wa sentensi zenye miundo ifuatayo.
i. W + T + N

Mwalimu anafundisha wanafunzi.

ii. N + T + E + E

Mtoto anakula chakula mezani nyumbani.

iii. I + N + V + T + V

Huyu mwanafunzi mzuri anasoma kwa bidii.

b) Kwa kutumia mifano eleza maana ya istilahi zifuatazo.
i. Sentensi ambatano

Sentensi ambatano ni sentensi yenye vishazi viwili au zaidi vinavyounganishwa, mfano Mtoto alisoma na akafaulu.

ii. Viunganishi

Viunganishi ni maneno yanayounganisha maneno au sentensi, mfano na, lakini, au.

4. a) Tunga sentensi kwa kutimia vihusishi vifuatavyo.
   i. Baada ya

Mgonjwa aliruhusiwa baada ya kupata matibabu.

ii. Kwa

Alisafiri kwa basi.

iii. Mbele ya

Alisimama mbele ya darasa.

iv. Kando ya

Nyumba ipo kando ya barabara.

b) Andika sentensi zifuatazo katika hali ya wingi.
i. Dawa inayolevya ni hatari.

Dawa zinazolevya ni hatari.

ii. Kiti kimekatika katikati.

Viti vimekatika katikati.

5. a) Bainisha hatua tatu (3) za mwanzo za ufupisho wa habari.

Hatua ya kwanza ni kusoma habari kwa makini ili kuelewa mawazo makuu. Hatua ya pili ni kubainisha mawazo muhimu. Hatua ya tatu ni kuacha mawazo yasiyo ya lazima.

b) Tafsiri sentensi zifuatazo kwa lugha ya Kiswahili.
i. Our students have scored high marks in Mathematics.

Wanafunzi wetu wamepata alama za juu katika somo la Hisabati.

ii. Twenty times fifteen is equal to three hundred.

Ishirini mara kumi na tano ni sawa na mia tatu.

6. a) Tafsiri sentensi zifuatazo kwa lugha ya Kiingereza.
   i. Wageni watasafiri asubuhi mapema.

The visitors will travel early in the morning.

ii. Zawadi anazungumza Kiswahili kwa ufasaha.

Zawadi speaks Kiswahili fluently.

iii. Mwalimu wangu anasomesha vizuri.

My teacher teaches well.

b) Andika nambari zilizokosekana katika tarakimu zifuatazo.
i. 2,500,000, 3,000,000, 3,500,000, 4,000,000

ii. 1,000,100, 1,000,200, 1,000,300, 1,000,400, 1,000,500

iii. 5,000,007, 5,000,008, 5,000,009, 5,000,010, 5,000,011

7. a) Andika sentensi zifuatazo kwa kuzingatia vituo na taratibu za uandishi.
   i. tanzania ni moja kati ya nchi za afrika mashariki

Tanzania ni moja kati ya nchi za Afrika Mashariki.

ii. baba humwagilia mimea asubuhi mchana na usiku

Baba humwagilia mimea asubuhi, mchana na usiku.

iii. Loo ameumia vibaya sana

Loo, ameumia vibaya sana!

b) Toa mifano miwili (2) ya mada zinazoweza kufanyiwa mdahalo.

Elimu bora kwa watoto.
Matumizi ya simu shuleni.

SEHEMU C: (Alama 30)
FASIHI

8. a) Tunga beti tatu (3) za utenzi unaohusu virusi vya Corona.

Corona ni adui, huua bila huruma,
Hushambulia wengi, bila kuchagua,
Tujilinde sote, kwa tahadhari njema.

Tuvae barakoa, tusongamane pia,
Mikono tusafishe, afya tuzingatie,
Ugonjwa tukomeshe kwa umoja wetu.

Elimu itusaidie, hofu tuiondoe,
Kwa nidhamu njema, salama tutaishi,
Corona itashindwa kwa juhudi zetu.

b) Andika ujumbe unaopatikana katika utenzi ulioutunga hapo juu.

Ujumbe ni kwamba jamii inapaswa kuchukua tahadhari, kuwa na nidhamu na kushirikiana ili kujikinga dhidi ya ugonjwa wa Corona.

9. Oanisha methali kutoka ORODHA A na zile zinazofanana kutoka ORODHA B kwa kuandika herufi ya jibu katika mabano.

i. Kambare mkunje angali mbichi. (d)
ii. Asiyesikia la mkuu huvunjika guu. (e)
iii. Haraka haraka haina baraka. (a)

iv. Damu nzito kuliko maji. (g)
v. Umoja ni nguvu utengano ni udhaifu. (b)

10. Kwa maneno yasiyopungua 120 na yasiyozidi 130 andika hadithi inayotufundisha ubaya wa usaliti.

Kulikuwa na marafiki wawili waliokuwa wakiaminiana sana. Mmoja wao alimpa mwenzake siri ya biashara yake. Kwa tamaa, rafiki huyo alimsaliti kwa kuiba wateja wake na kumharibia sifa. Hatimaye alifichuliwa na jamii ikamkataa. Alijifunza kwa uchungu kuwa usaliti huharibu urafiki, huleta majuto na humuangamiza mhusika mwenyewe.

SEHEMU D: (Alama 15)
UTUNGAJI

11. Andika Insha ya maneno kati ya 120–130 yenye kichwa cha habari "AJIRA ZA UTOTONI".

Ajira za utotoni ni tatizo kubwa linalowaathiri watoto wengi. Watoto hulazimishwa kufanya kazi ngumu badala ya kwenda shule. Hali hii huathiri elimu, afya na maendeleo yao ya baadaye. Jamii inapaswa kupinga ajira za utotoni kwa kuwapeleka watoto shule na kulinda haki zao. Serikali inapaswa kusimamia sheria ili kuhakikisha watoto wanalelewa na kusomeshwa vizuri kwa ajili ya taifa la kesho.

12. Eleza mambo matano (5) yanayopaswa kuzingatiwa katika uandishi wa matangazo ya biashara.

Tangazo linapaswa kuwa na lugha rahisi na inayoeleweka. Linapaswa kueleza bidhaa au huduma kwa uwazi. Pia linapaswa kuvutia wasomaji au wasikilizaji. Aidha linapaswa kuwa fupi lakini lenye ujumbe kamili. Mwisho, linapaswa kuzingatia uaminifu bila kupotosha wateja.